

De Werken van Barmhartigheid

Gedichten van Hub Crijns

*De Werken
van
Barmhartigheid*

Gedichten van Hub Crijns

Vormgeving en foto's: Peter de Bie

Inhoud

Werken van barmhartigheid - 2002	3
Gerechtigheid, vroomheid en vrede - 1997	7
Voedsel voor onderweg - 1998	9
De Werken van Barmhartigheid - 1999	11
Waar heb ik u ontmoet? - 2000	12
Ons werken is ons bidden - 2001	15
Lazarus debat - 2002	16
Werk van onze handen - 2002	19
Alleen is maar alleen - 2003	21
Wanneer... - 2004	23
Afscheid en ontmoeting - 2005	24
Schaarste en overvloed - 2006	26
Namen voor God - 2007	29
Aankloppen, hallo zeggen, binnenkomen - 2008	31
Engelen - 2009	33
Je medemens - 2010	35
Ubi caritas est - 2011	37
Er is zoveel te zien - 2012	38
Bronnen van omgang met elkaar - 2013	40
De barmhartige Samaritaan - 1986 en 1995	41

Colofon

Alle gedichten en andere teksten zijn van Hub Crijns.
Vormgeving en fotografie: Peter de Bie, waar niet anders vermeld.
Foto's omslag, p. 17 en p. 24: Hub Crijns

Een uitgave van de werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA
mei 2014

Werken van Barmhartigheid

In de Bijbel gaat men ervan uit dat er rond 'barmhartigheid' (Hebreeuws: chèsèd, Grieks: eleos) een relatie bestaat tussen mensen: de een als gever en de ander als ontvanger. Die relatie wordt gefundeerd door het Verbond dat God met de mensen heeft gesloten en gekarakteriseerd door trouw en wederzijdse hulp. Barmhartigheid is in deze visie nooit vrijblijvend: op grond van de vertrouwensrelatie (ontstaan door Verbond, familie, vrienden, gastheerschap) mag de een barmhartigheid verwachten en zal de ander die geven. Barmhartigheid is in de Bijbel de stijl, waarlangs gerechtigheid zijn vorm vindt.

Barmhartigheid

"Barmhartigheid kan omschreven worden als de dragende grondhouding van de mens die een 'warm' hart heeft (Hebreeuws: rachiem) jegens hen die in de miserie zitten. Dat komt tot uitdrukking in het Latijnse woord 'misericordia'. Thomas van Aquino typeert de deugd van barmhartigheid treffend als: "de compassie in ons hart met het lijden van anderen, waardoor wij gedreven worden te helpen, als het ons mogelijk is" (Henk Meeuws in 'Diaconie & Parochie', 15(2002)1, pag. 7). Deze compassie is natuurlijk niet voorbehouden aan christenen. Ook in andere levensbeschouwingen – denk aan het Bhoeddisme en Hindoeïsme, het Jodendom en de Islam - wordt zij zeer hoog geacht. Ook buiten de grote religieuze tradities wordt ze geëerd en beoefend als uiting van diepe menselijkheid, zie bijvoorbeeld het humanisme. In de grote godsdiensten evenwel wordt de deugd van barmhartigheid hoog gehouden omdat ze uitdrukking is van een wezenskenmerk van het alles overstijgende goddelijke mysterie dat ons draagt. Barmhartigheid is met name een religieuze waarde. In de kwetsbaarheid van de ander ervaren we de eigen hulpbehoefendheid. We ervaren dat leven gegeven is, gegund wordt, genade is. Wie God de barmhartige noemt, verwoordt in religieuze taal die ervaring.

Zeven Werken van Barmhartigheid

Barmhartigheid is de concrete uitvoering van het evangelie zoals Jezus dat als de Gezalfde Gods (= Christus Messias) aan de wereld verkondigde: "De Geest des Heren is over Mij gekomen, omdat Hij Mij gezalfd heeft. Hij heeft Mij gezonden om aan armen de Blijde Boodschap te brengen, aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken, en aan blinden het gezicht te geven, om verdrukten te laten gaan in vrijheid, om een genadejaar af te kondigen van de Heer" (Jesaja 61, 1-2 en Luc 4, 18-19). Barmhartigheid is de consequentie van het geloofsleven. Door liefde, zorg, bijstand en concrete hulp aan de naaste, draagt de christelijke beweging in de praktijk uit wat zij vanuit het geloven leert. Zij is dus een christelijke plicht. De visie van Jezus vinden we

vooral terug in zijn gelijkenissen in het evangelie. De gelijkenis van het Laatste Oordeel in Matteüs 25, 31-46 heeft een grote rol gespeeld in de traditie van de Werken van Barmhartigheid. De noodsituaties waarin de mensen in de gelijkenis verkeren zijn heel concreet. De mensen die zich inspannen om die noden op te lossen krijgen te horen dat zij daarmee Jezus zelf ontmoet hebben. In veel afbeeldingen van de Werken van Barmhartigheid staat Jezus tussen de mensen in nood afgebeeld. Vergelijk bijvoorbeeld het beroemde tafereel van de Meester van Alkmaar in het Rijksmuseum te Amsterdam. Barmhartigheid strekt zich uit tot heel de mens in zijn lichamelijke, materiële of geestelijke nood en krijgt gestalte in bezoek, gesprek of concrete hulpverlening. Deze opvatting heeft geleid tot de zeven Werken van Barmhartigheid. De Werken zijn in de katholieke tradi-

tie vertaald naar zeven lichamelijke of materiële liefdewerken en naar zeven geestelijke of immateriële liefdewerken. Ze vormen een geschiedenis van diaconale spiritualiteit en diaconale activiteit. De Werken van Barmhartigheid hebben hun wortel in de Joodse traditie en hebben daarna in de tradities van de christelijke kerken

hun beoefening gekregen. Hoewel de Werken van Barmhartigheid van oorsprong persoonlijk waren en van de familie of clan, zijn ze gaandeweg door de veranderende sociale situatie verschoven naar institutionele vormen: kloosters, diaconie, caritas, armenfondsen, het werk van de religieuze instituten.

De zeven lichamelijke Werken van Barmhartigheid

1. Hongerigen spijzigen
2. Dorstigen laven
3. Naakten kleden
4. Vreemdelingen herbergen
5. Zieken verzorgen
6. Gevangenen bezoeken
7. Doden begraven

De zeven geestelijke Werken van Barmhartigheid

1. Zondaars vermanen
2. Onwetenden onderrichten
3. Twijfelenden raadgeven
4. Bedroefden troosten
5. Lastdragenden helpen
6. Vijanden vergeven
7. Voor levenden en doden bidden

Gerechtigheid, vroomheid en vrede

Gerechtigheid, vroomheid en vrede
zijn als de kleren, die
mensen aandoen als ze
toeleven naar een feest.

Gerechtigheid is:
het brood, dat je breekt bij honger,
het rondje, dat je weggeeft aan dorstigen,
de jas, die je deelt bij kou,
de asielzoeker, die je opzoekt,
de zieke, waar je een middag bij blijft,
de brief die je schrijft aan een gevangene,
de herinnering aan je overleden geliefden.

Vroomheid is:
de adem van geloof
de kracht van hoop
de emotie van liefde
de volheid van gebed.

Vrede is:
je hand die liefheeft en niet slaat
je woord dat verbindt zonder haat
je koopgedrag met inzicht rond merkenoorlog
jezelf, die voor anderen open staat.

Gerechtigheid, vroomheid en vrede
zijn als zoete druppels,
die achter elkaar vallend
zelfs de hardste steen hollen.

Gerechtigheid, vroomheid en vrede
zijn de kringen op het water
die de erin geworpen steen maakt,
waardoor, na het zinken,
de stroom van de rivier verandert.

Naar Lucas I, 94b - 97b

... als zoete druppels,
die achter elkaar vallend
zelfs de hardste steen hollen

Voedsel voor onderweg

*“Denkt er om:
beoefent uw gerechtigheid
niet voor het oog van de mensen
om de aandacht te trekken;
anders hebt gij geen recht
op het loon bij uw Vader
die in de hemel is.”*

*Ik zie geen brood in Kerstmis vieren,
zegt God,
als jullie er een rituele dans van maken,
waarbij je alles bij het oude laat
in jezelf, in je buurt en in de wereld.*

*Ik zie geen brood in Kerstmis vieren,
zegt de Heer,
als je jezelf op de borst slaat
en rondkijkt of iedereen ziet
hoe vroom en godsdienstig je bent.*

*Ik zie geen brood in Kerstmis vieren,
zegt Jahweh,
als je wel de bijbelwoorden kent,
zoals gerechtigheid en zorg om de naaste
of barmhartigheid en liefde,
maar ze niet vult met je daden.*

*Ik zie geen brood in Kerstmis vieren,
zegt de Eeuwige
als ik jullie zie mopperen en klagen
hoe moeilijk het allemaal is,
en dat je er toch niks aan kunt doen.*

*Maar als Kerstmis vieren
wordt tot meehelpen
aan de Werken van Barmhartigheid,
aan het maken van vrede;
als dit werken in Mijn wijngaard
zo wordt tot bidden,
dan zie Ik brood in Kerstmis vieren,
zegt de Aanwezige.*

Naar Mattheüs 6

*... meehelpen
aan de Werken van Barmhartigheid,
aan het maken van vrede*

De werken van Barmhartigheid

En Maria sprak:

*“Hij toont de kracht van zijn arm,
slaat trotsen van hart uiteen.
Heersers ontnemt Hij hun troon,
maar verheft de geringen.
De hongerigen overlaadt Hij met gaven,
en rijken zendt Hij heen met lege handen.”*

Uw voorbereidingen op kerstmis
hebben mijn welbehagen,
zegt de Heer,
terwijl u deelt van uw overvloed
brood geeft aan hongerigen
en dorstigen laaft.

Uw sierlijke kleding
streelt mijn ogen,
zegt de Eeuwige,
terwijl u bij kou daklozen kleedt
of een asielzoeker de woning inricht.

Uw gezangen en lofprijzingen
omhelzen mijn oren
zegt de Aanwezige,
terwijl u een middag bij een zieke blijft
of een brief schrijft aan een gevangene.

Uw geschenken aan elkaar
sieren mijn lichaam,
zegt Jahweh,
terwijl u denkt aan uw naasten
en aan uw overleden geliefden.

Uw kerstfeest is Mij een tooi
nieuw en parelend mooi,
zegt God,
als de adem van geloof
als de kracht van hoop
als de emotie van liefde
als de volheid van gebed.

naar Lukas, 1, 51-53

Waar heb ik U ontmoet?

Mijn werken is bidden
en mijn bidden is werken.
Ik zoek al doende uw Naam.

Eeuwige, gij ziet als een herder om
naar alle mensen van uw kudde.

Bezoeker, gij doorbreekt de stille
fluistering van het ziekbed met uw lach.

Losser, gij bevrijdt mensen
van de tralies die cellen hebben.

Kleder, gij kleedt de onbeslutte
en onbeschermd mens met uw mantel.

Onthaler, gij schenkt aan de reiziger
en laatkomer uw gastvrijheid.

Schenker, gij kent onze dorst
en lost die op met frisse drank.

Krachtgever, gij weet de lege maag
van hongerige mensen te vullen.

In mijn gebed zocht ik uw Naam,
vond het spoor van uw gerechtigheid,
en deed de Werken van uw Barmhartigheid.

Maar toen ik een hongerige een broodje gaf,
een dorstige een blikje sinas kocht,
een vreemdeling hielp met zijn papieren,
mijn kleren deelde met een bijstandsgezin,
een gevangene in zijn cel bezocht,
een zieke een bloemetje bracht,
met de weduwe in de straat een praatje maakte,
- wanneer en waar -
zag ik u toen?

Naar Mattheüs 25, 40

Ons werken is ons bidden

In ons bidden en werken
zoeken wij u God,
verlangend naar uw weg
uw vrede en gerechtigheid,
uw recht en uw nabijheid.

Als we het land bevrijden uit de roof,
dieren bewaren van uitbuiting en gesloof,
de lucht en het water schoon houden,
de ruimte open houden voor later,
dan werken en bidden wij
in uw naam.

Als boosaardige boeien losraken,
strengen van het juk knappen,
geknechten hun rug rechten,
tralies en deuren openspringen,
dan bidden en werken wij
in uw naam.

Als we ons brood delen met wie honger heeft,
arme zwervers opnemen in ons huis,
asielzoekers helpen met inrichten,
zorg geven aan jong en oud om ons heen,
dan werken en bidden wij
in uw naam

Als we verdriet delen met overlevenden,
doden begraven en ons hun leven herinneren,
boodschappen doen voor bejaarde burens,
gevangenen een brief schrijven,
dan bidden en werken wij
in uw naam.

Dan zult u ons leiden
als een bron die altijd laaft
als een tuin die altijd bloeit
als een stad die altijd leeft
als een land dat altijd geeft
als een economie die altijd dient.
U, de bouwer en schepper
van al ons werken
en al ons bidden.

Lazarus debat

Naakt waren we, ge weefde klinkende munt.
We waren dorstig, ge bottelde het waterpunt.
Hongerig waren we, ge exporteerde het graan.
We waren ziek, ge zette ons uit onze baan.
Vreemdeling waren we, we mochten uw land niet in.
We waren gevangen, ge verdiende aan ons gezin.

We stierven van armoede, ge zuchtte voor uw TV.

De armoede en zorg van ons bestaan
betrok ge nimmer in uw leven en baan;
de bureaucratie, de regels, het buiten staan,
ontnam u noch eetlust, noch trok u het zich aan.

Ge leeft uw rijke leven als centrum van uw wereld.

En toch...

Toen ge naakt was, hebben wij uw kleren geweven.
Om uw dorst te lessen groeven wij de waterleiding.
Uw honger hebben we met broden bestreden.
Bij uw ziekte waren wij de verzorgers en verplegers.
Als allochtonen deden wij uw zware werk.

Vanuit de gevangenis van dit dagelijks zwoegen
zullen wij in ons sterven
het Lazarus debat beërven.

Werk van onze handen

De ochtendzon verdrijft de nachtkou
Het land ademt op en slierten dauw
omringen de boer en zijn koeien
die naar de warme melkstal loeien.

Is God hier aanwezig?

Het sissen van de poorten en klikken van de banden
begeleiden de dozen op hun weg langs de halwanden
van vulpunt naar pallet, van warm naar koud:
en nimmer dat dit tempowerk halt of stil houdt.

Wart God hier rond?

Beeldschermen flikkeren, mensen voeren data in,
E-mails, printers, en faxen ratelen hun data uit,
Telefoons rinkelen, stemmen murmelen data in,
Glasvezelkabels, telefoonverbindingen spuwen data uit.

Is Gods glorie hier?

Werk van onze handen, brood om te eten
De kracht van samenwerking: water om te drinken.
Geknetter van machines, kleren om te dragen.
Geklepper van zolen, zorg bij ons ziekbed.
Een lach bij de deurbel: bezoek bij de nieuwe burenen.
Brieven bezoeken over de aardbol politieke gevangenen.
Redevoeringen en muziek omlijsten een uitvaart.

Ontwaren we hier God?

Alleen is maar alleen

Ik zag om me heen
de dageraad gloren,
en begon de dag te horen
en toch ben ik alleen.

Herfst, winter, lente, zomer:
zijn de jaargetijden
waarin we door ons lijden
worden stilaan slomer.

Water, vuur, aarde en lucht,
zijn onze elementen,
waar we zonder centen
nog niet aan zijn ontvlucht.

We zien die bewegingen en groepen
die vanuit het evangelie geroepen
voortdurend werken
aan het diaconaal maken van kerken.

Ze richten zich op
het voorkomen
het opheffen
het verminderen
dan wel het uithouden
van sociaal-maatschappelijke nood
en het geven van ons dagelijks brood.

Ik, de zwerver, sta op hun plaat
en wij, de mensen van de straat,
hopen op deze aardige mensen
die met ons wensen
dat iedereen gaat werken aan
het scheppen van
rechtvaardige verhoudingen
in de samenleving.

Ik zag om me heen
de maan ten hemel klimmen
en het avondrood dimmen:
Ik ben niet meer alleen.

Wanneer...

God,

Normaal gesproken heb ik weinig te klagen:
ben ik vrolijk, heb weinig te vragen,
fladder door mijn leven en werk
en ga soms eens naar de kerk.

Maar wanneer ik ziek ben of eenzaam:
Geef me dan uw kracht, zie me staan
door de vriendin die me bezoekt.

Wanneer ik hongerig ben met koppijn:
Geef me dan uw geduld, neem weg mijn venijn
door de buurman die me te eten brengt.

Wanneer ik weinig kleren heb en bibber:
Geef me dan uw warmte, voel mijn gesidder,
door de oom die mij zijn truien opdringt.

Wanneer ik dorst heb, warm ben en bezweet:
Geef me dan uw koelte, proef mijn leed
door het kind dat haar blikje met me deelt.

Wanneer ik verdwaald ben, angstig en verward:
Geef me uw standvastigheid, hoor mijn hart
door de mens die mij gastvrij ontvangt.

Wanneer ik gevangen zit, bezwaard en kwaad:
Geef me uw vrijheid, zie mij niet te laat
door de familie die mij komt vrijkopen.

Wanneer ik kom te overlijden, ineens stil
Geef me dan uw mededogen, neem mijn wil
door de mensen die mij ten afscheid begraven.

Normaal gesproken heb ik een leuk verhaal
ontbreekt armoede, ziekte, ben ik sociaal,
deel ik mijn talenten met mensen om me heen
ben ik actief, druk, geloof ik, alleen ...

God?

Afscheid en ontmoeting

Van je gezondheid als je ziek wordt
van je partner als je relatie strandt
moet je helaas afscheid nemen.

Van je school omdat je het niet kan bolwerken
van je baan als je ontslag krijgt
moet je helaas afscheid nemen.

Van een leven vol met zorgen
honger en dorst naar welvaart en welzijn
zou je graag afscheid willen nemen.

Van de misdeling, de bevoogding, de vertrutting
van het gedoe van formulieren invullen,
alsmaar vragen en je hand ophouden
zou je graag afscheid willen nemen.

Van het niet gezien worden,
het alsmaar een nummer zijn
in alweer een wachtkamer
zou je graag afscheid willen nemen.

Van je burens omdat zij verhuizen
van vreemdelingen die verdwijnen in je straat
van de mensen die overlijden
zou je graag afscheid willen nemen.

En dan is er in dat afscheid nemen een gezicht.

Christus voor mij, achter mij,
boven, onder, links en rechts.
Bij al dat afscheid nemen wijst Hij de weg.

De lijdende, eenzame, ontheemde,
gevangene, hongerige, dorstige, dode:
het zijn de gezichten van de Heer.

Blijf bij mij, Heer,
want Uw heil lest mijn dorst,
geeft te eten, kleedt de naakten,
heelt de zieken, maakt het gevang open,
onthaalt de vreemden. troost de overlevenden
maakt de vrede.

Uw schild der zwakken ontfermt zich over mij.

Schaarste en overvloed

In onze steden en dorpen
leven veel mensen naast en op elkaar.
Steeds minder burens die elkaar helpen
met een maaltijd of wat boodschappen doen.
Kinderen en jongeren die verloren rondstappen.
Mensen met honger, geen huis en ziek.
Overgebleven mensen en eenzamen.
Vreemdelingen, illegalen, soms een dode.
Er is veel vechten, overleven, dagelijks leed.
In de stad zit veel sleet
aan mensen, vreugde en hoop
Er is wel veel te koop.

Bij zoveel schaarste
aan omzien naar elkaar
lopen we het risico dat wij
het Verbond met God kwijt raken,
dat God verdwijnt.

In onze steden en dorpen
voeden ouders hun kinderen op
geven hen kleding, voeding, drinken.
Kinderen helpen hun ouders
gaan met hen op bezoek
bij ambtenaren en ziekenhuis.
Mensen bezoeken de gevangenen en zieken,
geven dorstigen te drinken,
organiseren voedselbanken en
tweedehands kleding- en ruilwinkels.
Mensen helpen alcoholisten en verslaafden,
luisteren naar werklozen en arbeidsgehandicapten,
gaan bij de vreemdeling het huis inrichten.
bezoeken de burens die asielzoekers zijn.
Mensen treuren om hun dierbaren
en eren de anonieme dode in de stad.
Mensen zetten zich in voor leefbare
verhoudingen onder elkaar
voor vrede, tegen geweld.
In de stad zit veel ijver
van mensen, warmte en geëlf.
En die zijn te geëlf.

Bij zoveel overvloed
aan omzien naar elkaar
lopen we het risico dat wij
het Verbond met God dichterbij brengen,
dat God te voorschijn komt.

Namen voor God

Je bestelt je kleding op maat.
Je eten wordt voor je gemaakt,
aan drinken geen gebrek.
Je koopt een huis of twee
met auto, boot en chauffeur erbij.
Je huurt een stel vreemdelingen in
voor tuin, keuken en kinderopvang.
Je regelt een dokter of twee.
Je koopt je vrij bij boetes.
Voor je dood ensceneer je een groots afscheid
Prettig geregeld toch?

In een land
waar je alles kan kopen
alles kan huren
alles kan regelen
is God vertrokken.

Je deelt je mantel.
Je schenkt water aan dorstigen.
Je nodigt mensen uit om te eten.
Je bent present bij zieken.
Je kent gevangenen bij naam.
Je onthaalt vreemdelingen.
Je verblijft bij de stervenden.
Je werkt aan vrede.
Je hebt weet van verzoening.
Prettig geregeld toch?

In een land
waar mensen elkaar helpen
allen elkaars naasten zijn
allen voor elkaar leven
komt God aan.

Aankloppen, hallo zeggen, binnenkomen

Aankloppen, goede dag zeggen,
trachten bij elkaar te komen.
Dat is zoeken naar harmonie
tussen verschillende mensen.

Hallo zeggen, welkom heten,
proberen of je lief kan hebben.
Dat is ontdekken dat die harmonie
telkens anders dan verwacht is.

Binnenkomen, aandacht geven,
je leven instellen op samen zijn,
doe je niet in een tijdloze ruimte.
Dat heeft veel te maken
met drukte, werk en mensen,
met inkopen, poetsen en koken,
met zorgen, verzorgen, nazorgen,
met op de bank vallen, effe rusten,
met hoe de week er uit ziet.

Mensen liefhebben, zien wat er gebeurt,
je laten raken door noden van mensen,
vergt je tijd, verstand, handen en hart.
Daarom zijn er mensen,
die in de voedselbank deelnemen,
die kleding aan elkaar doorgeven,
die generaal-pardonners huisvesten,
die voor drinkbaar water zorgen,
die in Exodushuizen meedoen,
die familieleden van zieken in ziekenhuizen opvangen,
die in het hospice stervenden begeleiden,
die bij ruzies bemiddelen naar vrede,
die zorgen voor een duurzame leefomgeving.

Gedag zeggen, hoi, je medemens zien,
heeft tijd nodig om te groeien,
om te leren, om te leven.

Liefhebben is een aanwezig zijn,
waardoor je laat zien wie we zijn,
gisteren, vandaag en morgen,
adem, waardoor leven op weg is
en soms God zomaar oplicht.

Engelen

Eenzame mensen drijven als ijsschotsen op het water,
zonder weerhaken, bruggen, ladders, of touwen.
Het zijn mensen die nog geen juiste techniek hebben gevonden
om de schotsen naar elkaar toe te laten bewegen.

Mensen,
die een eetproject beginnen voor hongerigen in de stad,
die dorstigen met water of soep laven,
die met schamel geklede mensen hun kleding delen,
die dakloze jongeren in hun huis opnemen,
die doden eren en liefhebben in hun hart,
die gevangenen een brief schrijven,
die vreemdelingen de herberg betalen,
die zieken opzoeken en moed inspreken,
die hebben wel een techniek gevonden:
ze zijn als engelen die aankomen.

Mensen die de eenzame en bedroefde medemens zien,
die de nood van werklozen en schuldenaren horen,
zijn gewone mensen die licht doorgeven.
Waar ze komen wordt het helder en duidelijk.
Het zijn mensen met leven,
die liefde en warmte brengen.

Je zou je een wereld vol engelen kunnen voorstellen.
die mensen verlichten bij hun problemen, zorgen, alleen zijn.
Wil ik, kun jij,
iemand's engel zijn?

Je medemens

Kussend als je vrouw
Spelend als je dochter
Stoeiend als je zoon
Voelend als je moeder
Redenerend als je vader
Je medemens is familie

Smachtend naar liefde
Uitkijkend naar waardering
Hopend op vriendschap
Je medemens is je wereld

Kijkend naar je glimlach
Horend naar je stem
Ruikend naar je lijf
Je medemens is dichtbij

Lijdend onder onrecht
Vragend naar water
Vechtend om brood
Zoekend naar kleding
Vragend om onderdak
Vechtend om beter te worden
Verlangend naar contact als gevangene
Huilend om de dood
Roepend om hulp
Je medemens zit om de hoek

Omgaand met een handicap
Uitkijkend naar een baan
Worstelend om mee te doen
Levend als mensen
Waarom zoek je je medemens zover?

Ubi caritas est

gebrekkig
ziek
gevangen
koud
vreemd
eenzaam
verdrietig

liefdevol
raken en aanraken
geraakt worden
raakbaar zijn
ogen om te zien
oren om te luisteren
neus om te ruiken
handen om te gebruiken
voeten om te lopen
rug om te dragen
wie dan?
hoe dan?
je medemens in nood
ontmoeten

zwerfers elke dag eten brengen
verslaafde mensen drinken geven
verwarde mensen kleden
rare vreemdelingen onthalen
verslaafde gevangenen bezoeken
aids zieken bezoeken
verlaten verstorvenen begraven

barmhartigheid doen
gerechtigheid nastreven
ruzie verzoenen
vrede maken

waar liefde is
daar is God

Er is zoveel te zien

En ik zag
hoogmoed in uw kantoren
hebzucht in uw banken en verzekeringen
nijd in uw politieke partijen en verenigingen
onkuisheid op de Wallen van de oude stad
onmatigheid in uw aankopen
gramschap in uw relaties
traagheid in uw reacties op nood.

En ik zag
ijdelheid u omgeven
u in gierigheid uw geld oppotten
jaloezie in uw kopen en handelen
lust op en in uw media
vraatzucht in uw dagelijks eten
woede om wat u niet heeft
gemakzucht in uw leven stromen.

En ik zag
u voedselbanken oprichten
koken en maaltijden uitdelen
kleding en ruilwinkels opzetten
zieken bezoeken
exodushuizen in uw wijk verwelkomen
vreemdelingen en illegalen huisvesten
hospices tot leven wekken.

En ik zag
u het dagelijks brood uitdelen
mensen te drinken geven
u uw mantel delen
ongeneeslijk zieken erbij halen
gevangenen vergeven
met illegalen uw huis delen
het verdriet van de doden delen.

En ik zag
in de wereld om me heen
de wonderen van onze tijd.

Bronnen van omgang met elkaar

De bronnen van het lijden zijn oeverloos.
Mensen zijn kwetsbaar en broos.

De kramp van met honger opstaan
de droge keel van te weinig water
de kou van te weinig kleding
de pijn van het niet meer beter worden
de tranen van gevangen zitten
het leed van vreemd in een ver land
het verdriet over een overleden dierbare.

De bronnen van het goede zijn talrijk.
Mensen zijn betrokken, lief en eerlijk.

Maaltijdproject in dorp of buurt
pakje melk bij het ontbijt
kledingwinkel en Dress for succes
bezoekgroep thuis of in het ziekenhuis
maatje voor wie uit de gevangenis komt
maatje voor het wegwerken van de schulden
taalles aan huis voor hen van verre
aanwezig zijn bij het rouwen.

De bronnen van mensen zijn wonderlijk.
Onder elkaar zijn mensen arm noch rijk.

De barmhartige Samaritaan

Door Jan Zuidgeest en Hub Crijns

Het thema van dit katern is opgebouwd rond de vraag: 'Je bent actief in de sociale beweging en waarom blijf je doen wat je doet? Heeft geloven met die motivatie te maken?' We stelden die vraag aan Jezus van Nazareth. Zijn antwoord en moderne varianten daarvan zijn de moeite van het lezen waard.

Bron: *Cursusboek 'Om U te dienen', les 4, SRKK, Utrecht, 1986* en *'Ondersteboven' 9(1995)4*.

Het verhaal van de barmhartige Samaritaan (Lucas 10, 25-37)

Eens kwam een wetgeleerde op Jezus toe die hem op de proef stelde met de vraag: 'Meester, wat moet ik doen om deel te krijgen aan het eeuwig leven?'. Jezus vroeg hem: 'Wat staat er in de wet? Wat leest u daar?' De wetgeleerde antwoordde: 'U moet de Heer, Uw God, liefhebben met hart en ziel, met inzet van alle krachten' en 'U moet uw naaste liefhebben als u zelf'. Jezus zei: 'Dat is goed geantwoord. Houdt u hieraan en u zult leven.'

Maar de man wilde zijn vraag rechtvaardigen en vroeg aan Jezus: 'En wie is mijn naaste?' En Jezus antwoordde als volgt: 'Er was eens een man die van Jeruzalem naar Jericho reisde en door rovers werd overvallen. Ze schudden hem uit,

sloegen op hem los en lieten hem half dood liggen. Bij toeval reisde er langs die weg een priester naar Jericho, maar toen hij de man zag liggen, ging hij met een boog om hem heen. Hetzelfde deed een Leviet die daar langs kwam; ook hij ging toen hij de man zag liggen, met een boog voorbij. Een Samaritaan, eveneens op reis, kwam daar ook langs. Maar toen hij de man zag liggen, kreeg hij medelijden. Hij ging naar hem toe, zuiverde zijn wonden met olie en wijn en verbond ze. Toen zette hij hem op zijn eigen ezel en vervoerde hem naar een herberg waar hij hem verzorgde. De volgende dag nam hij twee zilverstukken en gaf die aan de herbergier: 'Zorg voor hem, en mocht u nog kosten moeten maken, dan zal ik u die betalen, als ik terugkom!' En Jezus besloot: 'Wat denkt u? Wie van de drie is de naaste geweest van de man die in handen viel van de rovers?' 'Dat was hij die zich het lot van de man aantrok', antwoordde de wetgeleerde. 'Ga dan en doe als hij', zei Jezus tegen hem.

Zonnebloemschip 'De Samaritaan'

Er was eens een man die van Jeruzalem naar Jericho reisde en door rovers werd overvallen. Ze schudden hem uit, sloegen op hem los en lieten hem halfdood liggen. Bij toeval kwam er een ambulance van het Rode Kruis voorbij die hem

in ijtempo naar het ziekenhuis bracht. Eenmaal daaruit ontslagen kreeg hij van 'De Zonnebloem' een aanbod voor een tocht van een week op de Rijn; met het nieuwe schip nota bene, waarvoor het geld bijeen gebracht was via de 1-2-3-show van de KRO. Na een maand was hij weer helemaal de oude. Zo werden de begunstigers van Rode Kruis en 'De Zonnebloem' de naasten van de man die in handen viel van rovers.

Bron: Cursusboek 'Om U te dienen', les 4, SRKK, Utrecht, 1986.

Onderlinge Verzekeringsmij BASA (voorheen: de barmhartige Samaritaan)

Er was eens een man die van Jeruzalem naar Jericho reisde en door rovers werd overvallen. Ze schudden hem uit, sloegen op hem los en lieten hem halfdood liggen. God zij dank had hij net een paar maanden eerder een prima ziektekostenverzekering afgesloten. Deze betaalde, zoals in de folder gestaan had, snel en zonder zeuren. Zo werden zijn mede-verzekeringnemers de naasten van de man die in handen viel van rovers.

Bron: Cursusboek 'Om U te dienen', les 4, SRKK, Utrecht, 1986.

De belastingbetalende Samaritaan

Er was eens een man die van Jeruzalem naar Jericho reisde en door rovers werd overvallen. Ze schudden hem uit, sloegen op hem los en lieten hem halfdood liggen. Bij toeval kwam er een D66'er langs, gevolgd door een VVD'er. Weer even later kwam er ook een PvdA'er voorbij. Ze zeiden tegen elkaar: 'Dat is nou al de zoveelste; zo kan het echt niet langer. Ondanks alle verschillen en politieke opvattingen moeten we op dit punt de handen ineen slaan.' Ze besloten eenparig tot een drastische verhoging van de belastingen ter financiering van een aantal maatregelen. Zoals:

- een verplichte ziektekostenverzekering voor allen beneden een bepaald inkomen (het zogenoemde ziekenfonds);
- meer straatverlichting;
- meer surveillancewagens en meer politie;
- strengere straffen voor overvallers en de bouw van nieuwe gevangenissen.

Zo werden - via de politici - de belastingbetalers de naasten van iedereen die de kans loopt in handen te vallen van rovers.

Bron: Cursusboek 'Om U te dienen', les 4, SRKK, Utrecht, 1986.

De Samaritaan in het publiek debat

Er was eens een man die van Jeruzalem naar Jericho reisde en door rovers werd overvallen. Ze schudden hem uit, sloegen op hem los en lieten hem halfdood liggen. Volgens Hans Blankert, NCW voorzitter in dagblad 'Trouw' van 25 augustus 1995, 'lieten twee goed gelovende mannen de gewonde man gewoon langs de kant van de weg liggen. Vervolgens kwam er een man van de Raad van Kerken langs. Die zag dat slachtoffer liggen en dacht: 'Dat is het gevolg van het heersende feodale systeem.' Hij rende naar de tempel om te protesteren en liet de man liggen. Uiteindelijk is de zieke door de barmhartige Samaritaan meegenomen en verzorgd.'

Ploni Robbers-van Berkel, de voorzitter van de werkgroep 'De arme kant van Nederland', is de volgende dag zó boos op Blankert, dat ze vindt dat hij zijn uitspraak moet terugnemen. 'De uitspraak 'Kerken hebben het over het systeem en vergeten de mensen' is een pertinente leugen. Laat Blankert maar eens een week meelopen in een diaconaal opvanghuis. Daar tonen christenen zich daadwerkelijk de naasten van degenen, die in de rafelrand van de maatschappij terecht zijn gekomen.'

Bron: 'Ondersteboven', 9(1995)4.

De dóórdenkende Samaritaan

Er was eens een man die van Jeruzalem naar Jericho reisde en door rovers werd overvallen. Ze schudden hem uit, sloegen op hem los en lieten hem halfdood liggen. Bij toeval reisde er langs deze weg ook een christen naar Jericho, even later gevolgd door nog meer christenen. Deze keer gingen zij niet met een grote boog om het probleem heen. Zij verzorgden de gewonde, maar tegelijk verdiepten zij zich in de vraag: 'Hoe zou het toch komen, dat er tussen Jeruzalem en Jericho telkens mensen bestolen en in elkaar geramd worden?' En zij kwamen tot de conclusie dat het te maken moest hebben met de ongelijke verdeling van de welvaart; met het feit dat de één overvloed heeft aan alles en de ander gebrek aan het meest elementaire. En zij besloten - juist als de eerste christenen - om alles wat zij hadden bijeen te leggen en te verdelen naar gelang ieders behoefte.

Ze besloten niet alleen aldus, ze deden het ook. En de rovers hoefden er sindsdien niet meer op uit te trekken. Voortaan reisde iedereen tussen Jeruzalem en Jericho met open dak en alleen de achterportieren op het kinderslot. Zo toonden deze christenen zich de naasten van de man die op reis..., maar ook van de rovers.

Bron: Cursusboek 'Om U te dienen', les 4, SRKK, Utrecht, 1986.

